

POSTANOWIENIE

Dnia 6 kwietnia 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Hajn (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Romualda Spyt

SSN Krzysztof Staryk

w sprawie z powództwa A. W.
przeciwko [...] Zakładom [...] "O." Spółce Akcyjnej z siedzibą w M.
o ekwiwalent za niewykorzystane urlopy wypoczynkowe oraz wyrównanie
wynagrodzenia za czas niezdolności do pracy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 6 kwietnia 2016 r.,
zażalenia powódki na wyrok Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 30 marca 2015 r., sygn. akt III APa [...],

- 1. stwierdza swoją niewłaściwość,**
- 2. przekazuje zażalenie do rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu
w [...] - Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w innym
składzie.**

UZASADNIENIE

Pozwem z 11 kwietnia 2011 r. powódka A. W., domagała się zasądzenia na jej rzecz od pozwanego [...] Zakładów [...] „O.” S.A. z siedzibą w W. 499.012,77 zł tytułem ekwiwalentu za niewykorzystane urlopy wypoczynkowe za lata 2007, 2008 i 2009 oraz 115.826,91 zł tytułem zaniżonego wynagrodzenia za okres choroby od 20 grudnia 2008 r. do 2 lutego 2009 r.

Wyrokiem z 2 kwietnia 2014 r. Sąd Okręgowy w W.: (1) zasądził od pozwanego na rzecz powódki 66.941,63 zł tytułem ekwiwalentu pieniężnego za niewykorzystane urlopy wypoczynkowe za lata 2007, 2008 i 2009 wraz z ustawowymi odsetkami od 28 kwietnia 2011 r. do dnia zapłaty; (2) w pozostałym zakresie powództwo o ekwiwalent pieniężny za urlopy wypoczynkowe oddalił; (3) zasądził od pozwanego na rzecz powódki 84.066,21 zł tytułem wyrównania wynagrodzenia za czas niezdolności do pracy wskutek choroby za okres od 20 grudnia 2008 r. do 2 lutego 2009 r. wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 28 kwietnia 2011 r. do dnia zapłaty; (4) w pozostałym zakresie powództwo o wyrównanie wynagrodzenia za czas niezdolności do pracy wskutek choroby oddalił; (5) zasądził od powódki na rzecz pozwanego 3.700 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego; (6) wyrokowi w punkcie 1. nadał rygor natychmiastowej wykonalności do kwoty 30.000. Uzasadniając orzeczenie o kosztach, zawarte w punkcie 5 wyroku, Sąd Okręgowy wskazał, że zasądzając od powódki na rzecz pozwanej spółki 3.700 zł uwzględnił, że powódka była stroną przegrywającą w 70% dochodzonych roszczeń w stosunku do roszczeń ostatecznie uwzględnionych.

Wyrok Sądu Okręgowego zaskarżyła w części apelacją zarówno powódka, jak i strona pozwana.

Powódka w zakresie punktu 5 wyroku wniosła o jego zmianę przez zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki kosztów postępowania przed Sądem pierwszej instancji w wysokości 47.327,05 zł, tj. według spisu kosztów złożonego na rozprawie w dniu 10 września 2013 r. oraz zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki kosztów postępowania odwoławczego według norm przepisanych.

Strona pozwana w zakresie punktu 5 wyroku, zaskarżyła go tylko w tej części, w której Sąd pierwszej instancji nie zasądził od powódki na rzecz pozwanego wydatków pełnomocnika pozwanego związanych z dojazdami na rozprawy, a także kosztów osobistego stawiennictwa strony.

Sąd Apelacyjny uznał za zasadną apelację powódki, dzieląc argumentację w niej zawartą i zmieniając zaskarżony wyrok w punktach 2, 4 i 5, natomiast apelację strony pozwanej oddalił. Wskazał, że konsekwencją tego był nieobciążanie powódki kosztami zastępstwa adwokackiego w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji na rzecz strony pozwanej (pkt V wyroku Sądu

Apelacyjnego). W punkcie VII wyroku Sąd Apelacyjny wskazał natomiast, że: „odrzuca apelację A. W. w zakresie zasądzenia kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa prawnego w postępowaniu przed sądem I instancji”. Jako podstawę rozstrzygnięcia Sąd Apelacyjny wskazał art. 373 k.p.c., podnosząc, że w zakresie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa prawnego w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji, nie zawarto rozstrzygnięcia w wyroku Sądu Okręgowego. Brak orzeczenia w tym zakresie nie poddaje się zatem w ocenie sądu odwoławczego kontroli. Zdaniem Sądu Apelacyjnego strona powodowa miała możliwość wystąpienia z wnioskiem o uzupełnienie wyroku w trybie art. 351 k.p.c., lecz czynności procesowych w tym zakresie nie podjęła.

Powódka, wskazując jako podstawę prawną art. 394¹ § 2 k.p.c., wniosła zażalenie na orzeczenie o „odrzuceniu apelacji” zawarte w punkcie VII wyroku Sądu Apelacyjnego. Zaskarżonemu orzeczeniu zarzuciła naruszenie przepisów postępowania: (-) art. 373 k.p.c. w zw. z art. 370 k.p.c. przez przyjęcie, że apelacja powódki w zakresie kosztów postępowania przed Sądem pierwszej instancji była niedopuszczalna, w sytuacji gdy wyrok Sądu Okręgowego w W. zawierał orzeczenie o kosztach postępowania w pierwszej instancji, (-) art. 108 § 1 k.p.c. przez przyjęcie, że orzeczenie o kosztach procesu ponoszonych przez każdą ze stron powinno zapadać oddzielnie (tj. w osobnych punktach wyroku). Wniosła o: (-) uchylenie orzeczenia o odrzuceniu apelacji zawartego w punkcie VII wyroku z dnia 30 marca 2015 r. i przekazanie w tym zakresie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w [...] do ponownego rozpoznania przy pozostawieniu temu Sądowi orzeczenia o kosztach postępowania zażaleniowego, ewentualnie (-) (na podstawie art. 398¹⁶ k.p.c. w zw. 394 § 3 k.p.c.) o uchylenie orzeczenia o odrzuceniu apelacji zawartego w punkcie VII wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 30 marca 2015 r. i zmianę wyroku Sądu Okręgowego w W. w punkcie 5 przez zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki kosztów postępowania przed Sądem pierwszej instancji w kwocie 47.327,05 zł, tj. według spisu kosztów złożonego na rozprawie w dniu 10 września 2013 r. oraz (-) zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki kosztów postępowania zażaleniowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu zażalenia skarżąca podniosła, że wbrew stanowisku Sądu Apelacyjnego w [...] wyrok Sądu Okręgowego w W. zawiera orzeczenie o kosztach

postępowania w pierwszej instancji i jest ono zawarte w punkcie 5 tego wyroku. Treść tego rozstrzygnięcia, polegającego na stosunkowym rozdzieleniu kosztów, jest konsekwencją orzeczenia co do żądań pozwu, które Sąd pierwszej instancji w znacznej części oddalił, przyjmując, że powódka przegrała sprawę w 70%. Przy czym pozwana nie poniosła w sprawie innych kosztów niż koszty zastępstwa procesowego. Sąd I instancji przyjął bowiem, że powódka przegrała sprawę w 70% powinna zatem zwrócić pozwanej odpowiednią część poniesionych przez nią kosztów. Powołując się na orzecznictwo Sądu Najwyższego powódka wskazała, że orzeczenie o kosztach procesu uwzględniające tylko część żądanych kosztów i niezawierające rozstrzygnięcia o reszcie żądania oznacza *implicite* oddalenie tego żądania w pozostałej części. W ocenie skarżącej Sąd Apelacyjny dokonując zmiany zaskarżonego wyroku, prowadzącej do uwzględnienia żądań pozwu w całości, winien był dokonać również zmiany tego wyroku w punkcie 5 przez zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki kosztów postępowania przed Sądem pierwszej instancji w kwocie 47.327,05 zł, tj. według spisu kosztów złożonego na rozprawie w dniu 10 września 2013 r. Wskazała, że został również spełniony wymóg, o którym mowa w art. 394¹ § 2 k.p.c., gdyż w niniejszej sprawie skarga kasacyjna jest dopuszczalna (art. 398² § 1 k.p.c.).

W odpowiedzi na zażalenie strona pozwana wniosła o oddalenie zażalenia i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Podniosła, że punkt 5 wyroku Sądu Okręgowego zawierał jedynie rozstrzygnięcie w zakresie zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W pierwszej kolejności rozważenia wymaga dopuszczalność wniesionego zażalenia ze względu na przedmiot zaskarżonego postanowienia.

Zaskarżone postanowienie zostało wydane 30 marca 2015 r., a zatem do rozpoznania środka odwoławczego mają zastosowanie przepisy Kodeksu postępowania cywilnego po nowelizacji wynikającej z ustawy z dnia 16 września 2011 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 233, poz. 1381, dalej: ustawa zmieniająca). Z dniem 3 maja 2012 r.

w miejsce zażalenia na postanowienie sądu drugiej instancji o kosztach procesu przysługującego do Sądu Najwyższego, ustawodawca wprowadził do Kodeksu postępowania cywilnego rozwiązanie polegające na możliwości zaskarżenia takiego postanowienia zażaleniem do innego składu tego sądu (tzw. zażalenie poziome). Zmianie uległ bowiem zarówno art. 394¹ § 1 k.p.c., jak i art. 394² § 1 k.p.c.

Zgodnie z art. 394¹ k.p.c., zażalenie do Sądu Najwyższego przysługuje:

1) na postanowienie sądu drugiej instancji odrzucające skargę kasacyjną oraz na postanowienie sądu drugiej lub pierwszej instancji odrzucające skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia (art. 394¹ § 1 k.p.c.),

2) w razie uchylecia przez sąd drugiej instancji wyroku sądu pierwszej instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania (art. 394¹ § 1¹ k.p.c.) oraz

3) na postanowienie sądu drugiej instancji kończące postępowanie w sprawie, w której przysługuje skarga kasacyjna, z wyjątkiem:

a) postanowień, o których mowa w art. 398¹ k.p.c. (czyli postanowień w przedmiocie odrzucenia pozwu albo umorzenia postępowania kończących postępowanie w sprawie, od których przysługuje skarga kasacyjna), a także

b) postanowień wydanych w wyniku rozpoznania zażalenia na postanowienie sądu pierwszej instancji (art. 394¹ § 2 k.p.c.).

Istotne znaczenie w sprawie ma więc to, czy postanowienie Sądu Apelacyjnego zawarte w punkcie VII wyroku, którym Sąd ten „odrzuca apelację A. W. w zakresie zasądzenia kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa prawnego w postępowaniu przed sądem I instancji”, kończy postępowanie w sprawie.

W orzecznictwie i piśmiennictwie prawniczym przyjmuje się, że za kończące postępowanie w sprawie można uznać postanowienia, których uprawomocnienie się zamyka drogę do rozstrzygnięcia sprawy co do istoty przez sąd danej lub wyższej instancji, jeżeli w chwili ich wydania sąd jest zwolniony z obowiązku dalszego rozpoznawania sprawy, albo postanowienia stwierdzające wystąpienie okoliczności powodującej niedopuszczalność kontynuowania postępowania zmierzającego do rozstrzygnięcia sprawy co do istoty przez sąd danej lub wyższej

instancji, jeżeli w chwili ich wydania sąd jest zwolniony z obowiązku dalszego rozpoznawania sprawy. Zatem za kończące postępowanie w sprawie nie może być uznane postanowienie dotyczące kwestii ubocznej, wypadkowej, incydentalnej, niezwiązanej bezpośrednio z istotą sprawy (postanowienie Sądu Najwyższego z 28 marca 2006 r., I PZ 4/06, Legalis nr 176498).

Skoro art. 394 § 1 pkt 9 k.p.c. nie traktuje postanowienia sądu pierwszej instancji w przedmiocie rozstrzygnięcia o kosztach procesu jako kończącego postępowanie w sprawie, to w podobny sposób przedmiot ten należy potraktować w odniesieniu do art. 394¹ § 2 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z 28 marca 2006 r., I PZ 1/06, Legalis nr 176495). Zaskarżone rozstrzygnięcie, dotyczące kosztów procesu, dotyczy zatem kwestii, która nie jest przedmiotem zasadniczego postępowania, a kwestii ubocznej (por. postanowienia Sądu Najwyższego z: 23 stycznia 2008 r., V CZ 134/07; 3 kwietnia 2008 r., I CZ 3/08; por. też wskazujące na niedopuszczalność zażalenia na postanowienie sądu drugiej instancji oddalające zażalenie na postanowienie sądu pierwszej instancji dotyczące kosztów procesu postanowienie Sądu Najwyższego z 21 stycznia 2011 r., II PZ 50/10, LEX nr 1375393).

Natomiast zgodnie z art. 394² § 1 k.p.c. na postanowienia sądu drugiej instancji, których przedmiotem są oddalenie wniosku o wyłączenie sędziego, zwrot kosztów procesu, skazanie świadka, biegłego, strony, jej pełnomocnika oraz osoby trzeciej na grzywnę, zarządzenie przymusowego sprowadzenia i aresztowania świadka, odmowa zwolnienia świadka i biegłego od grzywny i świadka od przymusowego sprowadzenia, przysługuje zażalenie do innego składu tego sądu, z wyjątkiem postanowień wydanych w wyniku rozpoznania zażalenia na postanowienie sądu pierwszej instancji. W rozpatrywanej sprawie wydane zostało postanowienie sądu drugiej instancji dotyczące zwrotu kosztów procesu. Sąd rozpoznający apelację działa zawsze jako sąd drugiej instancji co do wszystkich rozstrzyganych kwestii (postanowienie Sądu Najwyższego z 19 marca 2008 r., V CZ 7/08, LEX nr 627268). Rozważyć zatem należy, czy zaskarżone postanowienie wydane zostało w wyniku rozpoznania zażalenia na postanowienie sądu pierwszej instancji. Przez rozpoznanie środka zaskarżenia należy jednakże rozumieć merytoryczne ustosunkowanie się przez sąd do sformułowanych w nim

zarzutów (postanowienie Sądu Najwyższego z 24 kwietnia 2007 r., I BP 16/07, OSNP 2008 nr 11-12, poz. 168; postanowienie Sądu Najwyższego z 14 listopada 2008 r., II PZ 34/08, OSNP 2010 nr 11-12, poz. 140). W niniejszej sprawie sytuacja taka nie miała miejsca, gdyż sąd drugiej instancji przyjął, że brak jest w zaskarżonym zakresie substratu zaskarżenia. W sprawie zastosowanie znajduje zatem art. 394² § 1 k.p.c.

W związku z powyższym na podstawie art. 200 § 1 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c., art. 398²¹ k.p.c. i art. 394¹ § 3 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji.

[l.n]